

Bilag 1.

Debatindlæg, Altinget indsendt 4. februar 2016

Grav ikke grøfter, men byg broer!

Mange drænedede marker i ådale og omkring fjorde har sat sig så meget, at de ikke længere kan dyrkes rentabelt. Tag dem ud af intensiv landbrugsdrift og læg dem ud til naturenge og vådområder igen. Miljøministeren bør gribe muligheden for en win-win-situation.

Af Egon Østergaard

Formand, Dansk Ornitologisk Forening

Mange landmænd beklager sig i disse måneder over, at deres drænedede og lavtliggende marker "forsumper" efter årtiers dyrkning. Det er en helt naturlig udvikling, efter at tusindvis af tørveholdige engjorde i forrige århundrede blev drænet og opdyrket med statsstøtte for adskillige 100 millioner kroner. I de seneste 200 år er 95-98 pct. af vådområderne i agerlandet således fyldt op eller drænet væk. Dengang vidste de landbrugskyndige rådgivere, afvandings-ingeniører og lodsejere udmærket, at de "indvundne" marker havde en begrænset levetid, før de ikke længere kunne dyrkes. For efterhånden som tiden går, omsættes jordens organiske materiale nemlig, fordi luftens ilt med den sænkede grundvandstand får fri adgang til tørvelagene, og jorden sætter sig, nogle steder over 1 meter.

Når klimaforandringerne så samtidigt har medført, at det regner 25 pct. mere i dag end for 150 år siden, ja så er det ikke underligt, at mange lavtliggende marker står under vand en stor del af året.

Kravene fra landmænd og nogle politikere er bedre vandløbsvedligeholdelse, og miljø- og fødevarerminister Eva Kjer Hansen har sendt kommunerne et hyrdebrev, hvor hun opfordrer kommunerne til at rense vandløbene bedre op. Flere folketingspolitikere har endog i ramme alvor foreslået, at Danmarks naturligt slyngede vandløb i stedet skal ændres til afvandingskanaler for landbruget.

Øget grødeskæring, dybere grøfter og ny-dræning af de fugtige arealer er ikke vejen frem. Det løser absolut ikke problemerne. Det er tid til at erkende, at mange af de lavtliggende marker nu må opgives, for de er slet ikke rentable at dyrke og bliver det ikke igen. Det er derfor lige til højrebænet for miljø- og fødevarerministeren i den kommende Naturpakke at lancere en plan for, hvordan landmænd kan slippe af med de dårlige og urentable lavbundsarealer, og så engnaturen igen kan få et løft. Et sådan initiativ vil også have positive effekter på klimaet, når resterne af tørven i jorden ikke længere omsættes. Samtidig kan lavbundsområderne flere steder forberedes som klimabassiner, der i perioder med kraftig nedbør kan tilbageholde noget af det vand, der ellers vil kunne oversvømme byer nedstrøms.

Mange af vores ådale har tilmed et stort potentiale naturmæssigt, hvilket bl.a. det store Skjern Å-projekt fra 2000 har vist. Det var en ren win-win for landmænd, naturen og de involverede kommuner, for også turister sætter pris på natur! Det er tillige påvist, at lystfiskeri bidrager positivt til den danske samfundsøkonomi, så et sundt og naturligt åløb vil give sportsfiskerne bedre muligheder og samtidig være en rentabel investering.

Det er derfor nu, der skal tænkes stort i Miljøministeriet, så landmændene kan koncentrere sig om planteavl på de høje landbrugsjorde og så præmieres økonomisk via landdistriktsmidler eller andre offentlige midler for at afgræsse engene og lade naturen gå sin gang og vandet finde sin naturlige vej i ådalen.

Før man begyndte at opdyrke engene i ådalene for over 100 år siden, høstede man hør på de næringsrige arealer, der ofte blev oversvømmet om vinteren, hvor næringsstoffer i å-vandet blev aflejret på engene. Tiden er kommet til at vende tilbage til fordums tid, hvor engene blev udnyttet ekstensivt i landbrugsdriften. Et naturligt åløb, der ikke længere modtager drænvand med næringsstoffer fra de omliggende marker, vil samtidig medvirke til at sikre et bedre vandmiljø undervejs gennem søer og ud i fjordene. Det vil være rettidig omhu, at samfundet understøtter landbruget i den udvikling.

Der er ikke brug for at grave grøfter, hverken konkret eller i overført betydning, men i stedet for at bygge bro mellem ekstensiv landbrugsdrift på lavbundsjorde og en udvikling af biodiversiteten med smukke orkideer, rene vandløb og glade viber over engen. Naturrige ådale vil blive fantastiske spredningskorridorer for biodiversiteten, og de vil give befolkningen et hav af oplevelsesmuligheder.

Den kommende Naturpakke kan blive startskuddet.